

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
6935-11

meddelad i Stockholm den 3 december 2013

KLAGANDE

Skatteverket
171 94 Solna

MOTPART

AA

Ombud: Advokat Bernth Stave
Box 2070
403 12 Göteborg

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Göteborgs dom den 21 september 2011 i mål nr 1441-11,
se bilaga (här borttagen)

SAKEN

Företrädaransvar enligt skattebetalningslagen

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen ändrar kammarrättens dom och förpliktar AA att tillsammans med RKC Sweden AB till staten betala 4 280 983 kr.

BAKGRUND

Skatteverket ansökte hos Förvaltningsrätten i Göteborg om att AA tillsammans med RKC Sweden AB skulle åläggas betalningsskyldighet med drygt fem miljoner kronor för bolagets obetalda skatter och avgifter som skulle ha betalats

Dok.Id 139837

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00

E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

Mål nr
6935-11

under 2005 och början av 2006. Enligt ansökningsen var AA ensam ordinarie styrelseledamot och verkställande direktör i bolaget under den aktuella tiden. Bolaget försattes i konkurs den 12 december 2006.

Till stöd för sin ansökan åberopade Skatteverket en dom den 14 augusti 2009 av Hovrätten för Västra Sverige. Av domen framgick att bolaget bedrivit illegal spelverksamhet som efter ingripande av polis upphört våren 2006. AA dömdes till fängelse för grovt skattebrott och grovt bokföringsbrott för gärningar som hänförde sig till bolagets verksamhet.

Förvaltningsrätten, som fann att det inte framkommit skäl att till någon del befria AA från betalningsskyldigheten, biföll Skatteverkets ansökan.

Sedan AA överklagat beslutade Kammarrätten i Göteborg i det nu överklagade avgörandet att delvis befria honom från betalningsskyldigheten och satte ned den till 600 000 kr. Som motivering angavs bl.a. att AA såvitt framkommit inte haft någon egen vinning av bolagets verksamhet.

YRKANDEN M.M.

Skatteverket yrkar i första hand att Högsta förvaltningsdomstolen ska upphäva kammarrättens dom och att det solidariska betalningsansvaret för AA ska fastställas till 5 377 761 kr. I andra hand yrkar Skatteverket att befrielse inte ska medges med mer än högst tio procent av ifrågavarande belopp. Skatteverket anför bl.a. följande. AA har inte haft något ägarintresse i bolaget, men då bolaget har använts för brottslig verksamhet och han varit medveten om och delaktig i denna är det inte rimligt att bristande ägarintresse ska tillmätas samma betydelse som i de avgöranden som kammarrätten har hänvisat till. I en sådan brottslig verksamhet som bolaget varit en del av har det implicit funnits ett vinstintresse för dem som varit delaktiga. Utfallet av verksamheten har uppgått till mångmiljonbelopp. Det är utrett att det i bolaget funnits en stark faktisk företrädare som i stor utsträckning planerat och styrt verksamheten. Detta utesluter emellertid inte att den legale företrädaren kan påföras ett företrädaransvar, särskilt när denne varit medveten

Mål nr
6935-11

om den brottsliga verksamheten och dessutom tagit aktiv del i den. Högsta domstolen har i NJA 2003 s. 390 framhållit att reglerna om företrädaransvar uttömmande reglerar möjligheterna att utkräva undandragen skatt av annan än den skattskyldige. Någon annan möjlighet att utkräva betalningsansvar för en sådan person föreligger inte.

AA bestrider bifall till överklagandet.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Rättslig reglering m.m.

Bestämmelser om betalningsansvar för företrädare för juridisk person finns i 12 kap. 6 och 6 b §§ skattebetalningslagen (1997:483). Om en företrädare för en juridisk person uppsåtligen eller av grov oaktsamhet har underlåtit att betala skatt enligt lagen är företrädaren tillsammans med den juridiska personen skyldig att betala skatten och räntan på den (6 §). Om det finns särskilda skäl får företrädaren helt eller delvis befrias från betalningsskyldigheten (6 b §).

Skattebetalningslagen har upphävts men är tillämplig i målet. Bestämmelser motsvarande dem i 12 kap. 6 och 6 b §§ skattebetalningslagen finns nu i 59 kap. 13 och 15 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244).

Bestämmelserna om företrädaransvar fick sin i målet aktuella utformning genom lagändringar som trädde i kraft den 1 januari 2004. Ändringarna innebar i sak en återgång till vad som i många år hade gällt enligt äldre lagstiftning innan konstruktionen blev en annan genom införandet av skattebetalningslagen. I de nu aktuella lagförarbetena (prop. 2002/03:128 s. 26) framhålls att det med ”särskilda skäl” återigen avses vad som tidigare gällt och att vägledning vid bedömning av om befrielse bör medges således kan fås genom den praxis som utvecklats före skattebetalningslagens tillkomst. Beträffande tidigare praxis nämns rättsfall där Högsta domstolen prövat om inflytande och ekonomiskt intresse i den juridiska

Mål nr
6935-11

personen samt sjukdom, ålder och ekonomisk förmåga utgjort skäl för befrielse (NJA 1971 s. 296 I–III, 1972 s. 205, 1973 s. 544 och 1975 s. 480).

En omständighet som kan utgöra skäl för att helt eller delvis befria från betalningsskyldigheten är att den legale företrädaren är anställd i bolaget utan att ha något ägarintresse och utan att ha utövat något bestämmande inflytande över verksamheten (NJA 1971 s. 296 I, 1972 s. 205 och 1984 not. A 1).

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

Inledningsvis konstaterar Högsta förvaltningsdomstolen att prövningen även omfattar slutlig skatt om 1 096 778 kr som påförts bolaget avseende 2005 års taxering. Förfallodagen för detta belopp inföll – såvitt framgår av vad som förekommit i målet – först vid en tidpunkt då AA inte längre företrädde bolaget. Det saknas därför förutsättningar för att ålägga honom betalnings-skyldighet i den delen.

När det däremot gäller bolagets obetalda skatter och avgifter i övrigt i målet finns det som kammarrätten funnit grund för att fastställa att AA är solidariskt betalningsskyldig. Frågan är om det föreligger särskilda skäl för att helt eller delvis befria honom från betalningsskyldigheten.

Till stöd för att befrielse bör medges har AA anfört att han huvudsakligen arbetat som servicetekniker i bolaget och att han trots sin ställning som styrelseledamot och verkställande direktör haft ett mycket begränsat inflytande i bolaget.

I den nämnda hovrättsdomen den 14 augusti 2009 fälldes AA och flera andra personer till ansvar för brott som hade begåtts i samband med bolagets verksamhet. Det framgår att en annan person än AA var den faktiske företrädaren för och hade det bestämmande inflytandet över bolaget under den nu aktuella tiden. Enligt hovrätten visade emellertid utredningen att AA i vissa avseenden agerat självständigt. Han ska ha känt till att det förekommit svarta löner och måste ha förstått att bolagets bokföring och skatte- och avgiftsredovisning inte sköttes på

Mål nr
6935-11

ett godtagbart sätt. Vidare fanns den försvårande omständigheten att falska handlingar använts i bokföringen. Hovrätten gjorde därför bedömningen att AA haft ett ansvar för bristerna med avseende på bokföring och uppgifter till Skatteverket och dömde honom för grovt skattebrott och grovt bokföringsbrott.

Vid bedömningen av om befrielse från betalningsskyldighet bör medges kan som framgår av rättspraxis den omständigheten att en bolagsföreträdare inte haft något ägarintresse i bolaget och inte heller haft något bestämmande inflytande beaktas. Högsta förvaltningsdomstolen finner emellertid att om ett bolag använts för omfattande brottslig verksamhet som den legale företrädaren måste ha varit både medveten om och delaktig i är utrymmet för att till någon del medge befrielse utomordentligt begränsat. Några skäl för att till någon del befria AA från betalningsskyldigheten har inte framkommit.

Av det anförda följer att AAs solidariska betalningsskyldighet ska fastställas till 4 280 983 kr (5 377 761- 1 096 778).

I avgörandet har deltagit justitieråden Mats Melin, Nils Dexe, Lennart Hamberg, Erik Nymansson och Elisabeth Rynning.

Målet har föredragits av justitiesekreteraren Martin Hamrin.